Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1502

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 19 mei 2015

De vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 8 mei 2015 over de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 19 mei 2015 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1501).

De vragen en opmerkingen zijn op 12 mei 2015 aan de Minister van Buitenlandse Zaken voorgelegd. Bij brief van 19 mei 2015 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Azmani

Adjunct-griffier van de commissie,
Röling

kst-21501-02-1502
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Preambule

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 19 mei 2015. Genoemde leden hebben een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda ter voorbereiding van de Raad Algemene Zaken op 19 mei aanstaande. Zij hebben over meerdere van de agendapunten nog enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 19 mei 2015. De leden hebben naar aanleiding van deze agenda enkele vragen en opmerkingen. Daarnaast vragen zij aandacht voor een aantal andere relevante onderwerpen.

Follow-up extra Europese Raad

Bij het kopje «Follow up Extra ER 23/4» lezen de leden van de VVD-fractie dat Nederland daar waar de Commissie in de uitvoering van de maatregelen een beroep doet op de lidstaten Nederland waar mogelijk concrete toezeggingen zal doen. Kan de Minister specifiek aangeven om welke toezeggingen het hier gaat?

Reactie van het kabinet:

Op dit moment is nog niet duidelijk wat de concrete uitwerking van de verschillende voorstellen zal behelzen. Zodra de Europese Commissie deze uitwerking presenteert, zal het kabinet overwegen op welke manier het kan bijdragen aan de uitvoering van de maatregelen. Onder andere betreft dit de invulling van de voornemens om de inzet van Frontex-operaties Triton en Poseidon te verdrievoudigen. Het kabinet is bereid om het kustwachtvliegtuig, dat de hele maand april een bijdrage heeft geleverd aan operatie Triton, weer in te zetten als Frontex hier behoefte aan heeft. Momenteel bekijken Frontex en Nederland of en wanneer in 2015 het vliegtuig weer kan worden ingezet in een Frontexoperatie.

Met betrekking tot het migratievraagstuk en de follow-up na de extra Europese Raad van 23 april jl. willen de leden van de PvdA-fractie benadrukken dat het positief is dat er, in samenhang met de aankomende voorstellen van de Europese Commissie, concrete plannen liggen om de problemen met de asielinstroom, grensbewaking, bootvluchtelingen, opvang in de regio, mensensmokkel etc. aan te pakken. Deze leden hopen dat hier echt een doorbraak kan ontstaan in de gezamenlijke Europese migratieaanpak, waarbij solidariteit, concrete oplossingen en de waarborg van mensenrechten voorop staan. Voor hen staat menswaardigheid voorop en hebben alle lidstaten van de Europese Unie een zware verantwoordelijkheid om migratiestromen in goede banen te leiden, vluchtelingen op te vangen en te beschermen en te voorkomen dat er menselijke drama's plaatsvinden tijdens wanhopige pogingen van mensen om de Europese Unie te bereiken. De leden van de PvdA-fractie horen hierop graag de visie van de Nederlandse regering. Ook horen zij graag meer details over het politieke speelveld in de EU met betrekking tot de verschillende te nemen maatregelen.

Reactie van het kabinet:

Het kabinet is van mening dat het beleid van de EU erop gericht moet zijn humanitaire tragedies met migranten in de Middellandse Zee te voorkomen, en door middel van een werkelijk geïntegreerde benadering een effectief antwoord te bieden op de migratieproblematiek. Daarbinnen zal Nederland steeds aandacht blijven vragen voor het waarborgen, conform de daartoe strekkende internationale verplichtingen, van de veiligheid van personen die in hun herkomstland vrezen voor vervolging of onmenselijke behandeling.

De eensgezindheid en daadkracht van de afgelopen weken heeft geleid tot een concreet pakket aan maatregelen in de vorm van een tienpuntenplan en een roadmap, gericht op het redden van mensenlevens. De zojuist door de Europese Commissie gepresenteerde Agenda voor Migratie vormt het overkoepelend beleid waarin deze concrete maatregelen voor de korte termijn worden ingebed. De Agenda voor Migratie gaat uit van een geïntegreerde benadering waarin de interne en externe dimensies van het beleid in hun samenhang worden bezien. De komende periode zal de Europese Commissie deze Agenda verder concretiseren, rekening houdend met de verschillende belangen die lidstaten hebben. De kabinetsappreciatie van de Agenda voor Migratie gaat de Kamer op korte termijn toe.

Wat de leden van de PvdA-fractie betreft nemen alle lidstaten zoveel mogelijk gelijke verantwoordelijkheid om kwetsbare mensen op te vangen, grenzen te bewaken en opvang in de regio te ondersteunen. Zij zien graag dat er een ruimer Europees hervestigingsbeleid van de grond komt en dat er aanvullende mogelijkheden komen voor de legale migratie van migranten. Zij ondersteunen daarnaast dat Nederland een aanvullende bijdrage levert aan de Frontex-operatie Triton, en dat Nederland een belangrijke rol speelt in het bevorderen van een geïntegreerde benadering van de migratieproblematiek in de Hoorn van Afrika. De leden horen daar graag nog meer over de concrete invulling daarvan. Zij vernemen ook nog graag een reactie van de regering op het nieuwsbericht dat Libië het Europese plan om mensensmokkelaars aan te pakken afwijst.

Reactie van het kabinet:

De door de PvdA genoemde actiepunten vormen alle onderdeel van de 13 mei jl. door de Europese Commissie verschenen Agenda voor Migratie. Het kabinet is van mening dat alle lidstaten hun verantwoordelijkheid dienen te nemen in het kader van de migratieproblematiek, o.a. bij de bescherming van kwetsbare mensen en de bewaking van de buitengrenzen. Ook Nederland zal hier constructief aan bijdragen. Zo heeft het kabinet het Kustwachtvliegtuig aangeboden en op basis van de behoeften bepaling van Frontex wordt bezien welke extra concrete bijdragen mogelijk zijn.

Nederland zal bovendien de leiding op zich nemen van het zogenaamde Regional Development and Protection Programme in de Hoorn van Afrika en ziet dat als een kans om een geïntegreerde benadering van de migratieproblematiek te realiseren. Nederland beoogt een breed partnerschap op migratieterrein, waar zowel de EU, de landen in Hoorn van Afrika als migranten en vluchtelingen in de regio voordeel van hebben («triple win»). Hierbij kan onder meer gedacht worden aan aanpak van grond-

oorzaken van illegale migratie, informatiecampagnes, verminderen van de spanningen tussen gastgemeenschappen en vluchtelingen en gezamenlijke aanpak van mensensmokkel en -handel. Hiertoe is betere coördinatie en meer coherentie van de vele EU betrekkingen met de Hoorn van Afrika van belang.

Het kabinet is van mening dat politieke stabiliteit in Libië nodig is om een duurzaam antwoord op de migratiestromen via dat land te formuleren. Het is daarom van belang dat VN Speciaal Gezant Léon maximaal gesteund wordt in zijn pogingen de partijen aan tafel te houden om te komen tot een politiek akkoord, een staakt-het-vuren en een regering van nationale eenheid.

In de ER-verklaring (doc.nr. EUCO 18/15) en de in reactie daarop opgestelde *roadmap* (doc.nr. 8497/15), wordt een aantal concrete suggesties gedaan om in de aankomende periode de migratieproblematiek aan te pakken, onder meer door het versterken van de Europese presentie op de Middellandse Zee, de aanpak van mensensmokkel, het voorkomen van illegale migratiestromen en het versterken van de interne solidariteit en verantwoordelijkheid. Tijdens de RBZ van 18 mei aanstaande zal mogelijk worden besloten tot het uitwerken van een mogelijke GVDB-missie (paragrafen 3b t/m d uit de ER-verklaring) om het «business model» van mensensmokkelaars te ondermijnen, onder meer door het verzamelen en delen van inlichtingen en het onbruikbaar maken van te gebruiken boten. Het kabinet staat positief tegenover het uitwerken van een dergelijke missie, mits aan een aantal randvoorwaarden is voldaan, zoals een adequaat internationaalrechtelijk mandaat, bijvoorbeeld een resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Over de precieze invulling van een mogelijke missie wordt op dit moment in EU-verband gesproken. Het doel van de missie is om het business model van smokkelaars aan te pakken en te voorkomen dat mensensmokkelaars schepen kunnen gebruiken om illegaal migranten via de Middellandse zee te vervoeren. Als een schip op zee wordt aangetroffen zal de veiligheid van de migranten aan boord voorop staan.
Essentieel onderdeel van de missie is verzamelen van inlichtingen om de smokkelnetwerken in kaart te brengen. Daar hoort ook bij het identificeren van boten die door smokkelaars worden gebruikt. Het kabinet vindt dat de operatie JOT Mare van Europol een belangrijke bijdrage kan leveren bij het verzamelen van inlichtingen. Deze operatie is specifiek ingericht om de criminele mensensmokkel netwerken vanuit Noord-Afrika op te sporen.

De leden van de PvdA-fractie horen ook graag de visie van de Nederlandse regering over het plan van de Europese Commissie om de stroom aan migranten beter te verdelen over de 28 EU-lidstaten. De leden vragen zich af wat deze hervestiging betekent voor Nederland.

Reactie van het kabinet:

Het kabinet zet in op een eerlijker en rechtvaardiger verdeling van verantwoordelijkheden met betrekking tot de migratieproblematiek. Een betere verdeling van de migrantenstroom is daar onderdeel van en kan in algemene zin daarom rekenen op de steun van het kabinet. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de concrete uitwerking van de verschillende voorstellen van de Europese Commissie zal zijn. Deze zullen zich richten op herves-

tiging van erkende vluchtelingen van buiten de Unie, een noodmechanisme voor relocatie van personen in gevallen waarin lidstaten te maken krijgen met plotselinge sterk verhoogde toestroom van migranten, en een meer permanent mechanisme voor verdeling van verantwoordelijkheid voor asielzoekers tussen de lidstaten. Zodra de concrete uitwerking van de voorstellen gepresenteerd wordt zal het kabinet de Kamer informeren over zijn standpunt over de uitwerking.

Daarnaast vernemen de leden graag hoe de regering aankijkt tegen de kritiek op het plan om boten van mensensmokkelaars te vernietigen en hoe zij aankijkt tegen de gezochte steun bij de Verenigde Naties voor een militair mandaat.

Reactie van het kabinet:

Zie antwoord hierboven.

Terrorisme

Ten aanzien van het agendapunt over de bestrijding van terrorisme zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd naar de laatste voortgang van de actiepunten die gevolgd zijn uit de conclusies van de Europese Raad op 12 februari jl. Wat is er nu reeds te melden over de stand van zaken en mogelijke vervolgstappen?

Reactie van het kabinet:

De informele Europese Raad van 12 februari jl. heeft een gemeenschappelijke verklaring aangenomen waarmee politiek richting is gegeven aan de implementatie van maatregelen ter intensivering van de samenwerking op het gebied van terrorisme bestrijding. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om het versterken van de bestaande samenwerking. De EU en de lidstaten werken thans aan de uitvoering van deze maatregelen. In dit verband heeft de JBZ-raad van 12 en 13 maart jl. ingestemd met het bij voorrang uitwerken van een aantal maatregelen met het oog op snelle implementatie. Het gaat hier om het meer systematisch controleren van documenten en van personen die het vrij verkeer genieten aan de Schengenbuitengrenzen met behulp van risico-indicatoren, het inrichten van een internet referral unit bij Europol ten behoeve van het tegengaan van radicalisering via het internet, de aanpak van illegale handel in vuurwapens en het intensiveren van informatie-uitwisseling tussen opsporingsdiensten. Terugkoppeling over de voortgang van de implementatie van deze specifieke maatregelen vindt plaats tijdens de JBZ-raad van 15 en 16 juni as., waar naar verwachting tevens een meer uitgebreide voortgangsrapportage zal worden gepresenteerd van de interne maatregelen ter bestrijding van terrorisme.

Op extern terrein wordt gewerkt aan verbetering van de samenwerking tussen de EU en landen uit de nabijgelegen regio in de strijd tegen terrorisme en radicalisering. In dat kader houdt de EU politieke consultaties met landen uit de Maghreb en de Golf. Ook wordt samenwerking met verschillende internationale gremina, waaronder de VN en het Global Counter Terrorism Forum (GCTF), waarbinnen Nederland een leidende rol speelt, actief onderschreven als zijnde prioriteit voor de EU.

De Europese Raad van 25 en 26 juni as. zal spreken over de implementatie van de voorgenomen maatregelen op het gebied van terrorismebestrijding en preventie van radicalisering, zoals genoemd in de verklaring van de informele ER van 12 februari jl. Tevens wordt dan gesproken over de Europese Veiligheidsagenda, waarin terrorisme is aangemerkt als één van de prioriteiten voor de EU voor de komende jaren.

Digitale interne markt

De leden van de PvdA-fractie verwelkomen net als de regering de aandacht van de Europese Commissie voor het versterken van de digitale interne markt. Kan de regering al een eerste indruk, een begin van de appreciatie van de voorstellen van de Commissie geven? Steunen de voorstellen volgens de regering daadwerkelijk de interne markt, onder andere door het faciliteren van bedrijven, maar ook door het verbeteren en goedkoper maken van de dienstverlening voor consumenten? Ziet de regering alle voorstellen als haalbaar ziet en heeft de regering al een specifiekere planning van de voorstellen van de Europese Commissie in de Mededeling? Hoe schat de regering de positie van de Nederlandse digitale economie in ten aanzien van de gedane voorstellen? Ziet de regering mogelijk aanleiding om accenten in het beleid anders te gaan leggen?

Reactie van het kabinet:

Voor Nederland is versterking van de digitale interne markt één van de belangrijkste prioriteiten ter stimulering van de groei en werkgelegenheid in Europa. Het kabinet verwelkomt de aandacht van de Commissie hiervoor dan ook. De prioriteiten in de Commissiemededeling komen in belangrijke mate overeen met de Nederlandse inzet. Dat betreft bijvoorbeeld maatregelen in de sfeer van het moderniseren van auteursrecht, stimuleren van grensoverschrijdende e-commerce, herziening van het telecomraamwerk, en het versterken van de data-gedreven economie. Het kabinet hoopt u binnen enkele weken via het gebruikelijke BNC-fiche een uitgebreidere appreciatie van de Commissiemededeling te kunnen zenden.

Daarnaast willen de leden van de PvdA-fractie graag weten wat over deze voorstellen nu in de RAZ besproken gaat worden. Wordt een eerst uitwisseling van appreciaties door de lidstaten gegeven? Zo ja, wat is globaal het politieke speelveld omtrent de voorstellen, en welke positie zal Nederland dan tijdens de RAZ innemen?

Reactie van het kabinet:

De digitale interne markt zal in de RAZ slechts aan de orde komen in het kader van de voorbereiding op de Europese Raad van 25 en 26 juni. Naar verwachting zal geen sprake zijn van uitgebreide discussie in deze RAZ. Die zal onder meer gevoerd worden in de Raad voor Concurrentievermogen van 28 en 29 mei, de Telecomraad van 12 juni en de Europese Raad van 25 en 26 juni. Indien het onderwerp tijdens de RAZ aan de orde komt, zal Nederland de Mededeling verwelkomen, aangeven de strategie nog in detail te bestuderen maar in beginsel acties ter stimulering van de digitale economie te steunen. Het kabinet verwacht dat dit commitment bij veel lidstaten zal bestaan.

Daarnaast vernemen de leden graag wanneer een volledige appreciatie van de Mededeling verwacht kan worden.

Reactie van het kabinet:

Het kabinet hoopt u binnen enkele weken het gebruikelijke BNC-fiche over de Mededeling toe te kunnen zenden.

EMU/4Presidents

Over «Four Presidents»-rapport schrijft de Minister dat voor Nederland de naleving van bestaande EMU-afspraken voorop staat, daarvoor moet op korte termijn het bestaande raamwerk optimaal worden benut. Tot op heden lukt het echter niet om het bestaande raamwerk optimaal te benutten. De leden van de VVD-fractie vragen waarom en hoe de Minister verwacht nu wel te bereiken dat bestaande regels en afspraken op korte termijn zullen worden gehandhaafd?

Reactie van het kabinet:

De handhaving van bestaande regels en afspraken kan op korte termijn worden gestimuleerd door in te zetten op de onderstaand beschreven elementen.

Focus: Binnen het Europees Semester zou de focus moeten liggen op een beperkter aantal landenspecifieke aanbevelingen per lidstaat. De aanbevelingen zouden bovendien concreter geformuleerd moeten worden en enkel moeten ingaan op de belangrijkste uitdagingen van de lidstaten. In discussies over implementatie van aanbevelingen zou geconcentreerd moeten worden op de lidstaten met de grootste macro-economische onevenwichtigheden. Zo ontstaat meer druk op het doorvoeren van essentiële hervormingen.

Creëren van eigenaarschap: Om meer eigenaarschap te creëren bij lidstaten ten aanzien van het nakomen van gemaakte afspraken en regels zou in het kader van het Europees Semester op politiek niveau niet enkel over de intenties van lidstaten gesproken moeten worden, maar ook concreet over de gemaakte en voorziene vorderingen in implementatie van structurele hervormingen en tijdpaden hiervoor. Hiervoor is het ook essentieel om binnen het Europees Semester meer tijd te creëren tussen de publicatie van de aanbevelingen en de bespreking in Brussel. Zo ontstaat de tijd om het parlement en belanghebbenden goed te betrekken bij de inzet van het kabinet bij de besprekingen.

Afspraak is afspraak: De commissie moet haar mandaat en de tot haar beschikking staande instrumenten volledig gebruiken om nakoming van de gemaakte afspraken en regels onder het Europees Semester te stimuleren. Er moet meer aandacht komen voor het monitoren van de voortgang van lidstaten op de aanbevelingen. Lidstaten moeten elkaar regelmatig aanspreken op de geboekte vooruitgang, zodat lidstaten gestimuleerd worden om verstandig economisch beleid te voeren. Dat is voor lidstaten zelf van belang, maar ook voor de EU als geheel. De crisis heeft aangetoond dat onze economieën en financiële systemen sterk met elkaar verweven zijn. Het uitgangspunt is dat we elkaar wel de maat nemen, maar niet de wet voorschrijven.

Omtrent het «Four Presidents»-rapport horen de leden van de PvdA-fractie graag of er al meer informatie te melden is over de voortgang van het maken van een conceptrapport. Wat is er te zeggen over het politieke speelveld binnen de lidstaten over de voorkeuren voor voorstellen voor een beter economisch bestuur in de Eurozone? Deze leden steunen de inzet van Nederland om de interne markt te verdiepen, nu dit het meeste bijdraagt aan groei en banen in de EU. Kan de regering concreet aangeven op welke wijze de voorstellen uit het conceptrapport dit kunnen doen, en in welke mate hij verwacht dat hiervoor steun bestaat bij de andere lidstaten? Op welke wijze gaan burgers en bedrijven hier concreet iets van merken en van profiteren? Kan de regering eveneens voorbeelden geven waar nationale overheden in de EU nog onvoldoende stabiel functioneren en waar de risico's zitten op economische oneven-wichtigheden? Op welke wijze zouden deze voorstellen overheden kunnen verbeteren?

Reactie van het kabinet:

Op dit moment wordt door de vier voorzitters nog gewerkt aan een conceptrapport op basis van inbreng vanuit de lidstaten en de instellingen. In de aanstaande Raad Algemene Zaken zal door de Commissie een stand van het zaken worden gegeven. Verwachting is dat het uiteindelijke rapport in de eerste helft van juni zal worden gefinaliseerd.

Er zijn tot op heden geen concrete voorstellen van de vier voorzitters gepresenteerd. In haar eerste «analytical note» voor de informele Europese Raad van februari jl. legde de Commissie de nadruk op het doorvoeren van structurele hervormingen en verdieping van de interne markt. Deze werd met uw Kamer gedeeld als bijlage bij het verslag van de Europese Raad van 12 februari jl. Uit de inbreng van de verschillende lidstaten blijkt brede steun voor aandacht in het rapport voor het benutten van het huidige raamwerk voor het stimuleren van structurele hervormingen en begrotingsconsolidatie, verdieping van de interne markt en democratische legitimiteit van de EMU. Ook in de Ecofin Raad van 12 mei jl. werd reeds door lidstaten besproken dat er op de korte termijn nog veel mogelijk is binnen het huidige EMU raamwerk, zoals stroomlijnen van het Europees Semester, betere implementatie van bestaande afspraken, stimuleren van structurele hervormingen en verdiepen van de interne markt. Verschil van inzicht bestaat over de mate waarin het rapport ook een pad moet schetsen voor langjarige ontwik-keling van de EMU. Het kabinet is van mening dat eerst zou moeten worden bezien in hoeverre optimaal benutten van het huidige raamwerk volstaat voor een goed werkende EMU.

Er is nog geen conceptrapport met daarin voorstellen, ook niet voor wat betreft verdieping van de interne markt. Het kabinet zet voor creatie van groei en banen via de interne markt in op een ambitieus pakket voor de digitale interne markt, volledige implementatie van de dienstenrichtlijn, voortvarende opzet van de kapitaalmarktunie en volledige implementatie en toepassing van bestaande regulering inzake de energiemarkt en verdere integratie daarvan startend op regionaal niveau. Verdere integratie van arbeidsmarkten kan de schokbestendigheid van Europese economieën versterken. Nederland zet zich daarom ook in voor goede arbeidsmobiliteit. Belangrijk uitgangspunt daarbij is: «equal pay for equal work at the same workplace» (decent work agenda). De verbetering van de interne markt moet ertoe

leiden dat zowel burgers als bedrijven een verbetering zien in hun verdienvermogen.

Aandacht voor het versterken van de kwaliteit en betrouwbaarheid van nationale overheden (better governance) behelst wat Nederland betreft ook een inventarisatie van de belangrijkste zwakheden en vervolgens identificatie van die factoren met de grootste invloed op groei, banen, concurrentiekracht en solliditeit van de EMU. Ter illustratie kan gedacht worden aan het bezien van thema's als inconsistente implementatie en handhaving van interne markt regels, corruptie en ineffectieve faillissementsprocedures of ineffectieve belastingsystemen. Versterking van nationale overheden betekent geen verdere bevoegdhedenoverdracht, maar zou moeten worden gestimuleerd door positieve convergentie tussen lidstaten gebaseerd op processen als uitwisseling van best practices, benchmarking van de prestaties van nationale systemen en Europese discussies over goed bestuur op politiek niveau.

In de geannoteerde agenda lezen de leden van de SP-fractie dat er op dit moment door de «vier voorzitters» gewerkt wordt aan een conceptrapport over economisch bestuur in de Eurozone op basis van de inbreng van de lidstaten en instellingen. Kan de regering aangeven wanneer dit conceptrapport wordt verwacht? Is er vervolgens voldoende gelegenheid voor de lidstaten om te reageren op het conceptrapport alvorens het definitieve rapport eind juni zal worden gepresenteerd? Kan de regering aangeven op welke wijzen en op welke momenten het Nederlandse parlement haar invloed kan uitoefenen over de Nederlandse inzet? Welke thema's zijn momenteel onderwerp van discussie tussen de lidstaten als het gaat om de vervolgstappen voor beter economisch bestuur binnen de Eurozone? Kan de regering daarbij het krachtenveld schetsen, en telkens aangeven wat de Nederlandse positie is (geweest)?

Reactie van het kabinet:

In de aanstaande Raad Algemene Zaken zal door de Commissie alvast een stand van zaken worden gegeven. Verwachting is dat het uiteindelijke rapport in de eerste helft van juni zal worden gefinaliseerd. Lidstaten worden in verschillende stadia van het proces geconsulteerd, discussies op politiek niveau zullen echter vooral plaats vinden op basis van de finale versie van het rapport. Het gaat ook om een rapport met aanbevelingen van de vier voorzitters aan de Europese Raad, niet om een rapport van de lidstaten.

Nederland zet zich desalniettemin in voor nauwe betrokkenheid van de lidstaten en heeft erop aangedrongen dat het definitieve rapport ruim voor de Europese Raad ter beschikking wordt gesteld. Dit zodat zowel nationale parlementen als regeringen (via Raadsformaties als de Raad Algemene Zaken en de Ecofin Raad) zich al in aanloop naar de Europese Raad over de inhoud kunnen uitspreken. Het Nederlandse parlement kon en kan zich uitspreken over de Nederlandse inzet in het kader van de reguliere overleggen ter voorbereiding van de relevante Raden waarin (voorbereiding van) het rapport is geagendeerd.

Uit de inbreng van de verschillende lidstaten blijkt brede steun voor aandacht in het rapport voor het benutten van het huidige raamwerk voor het stimuleren van structurele hervormingen en begrotingsconsolidatie, verdieping van de interne markt en

democratische legitimiteit van de EMU. Ook in de Ecofin Raad van 12 mei jl. werd reeds door lidstaten besproken dat er op de korte termijn nog veel mogelijk is binnen het huidige EMU raamwerk, zoals stroomlijnen van het Europees Semester, betere implementatie van bestaande afspraken, stimuleren van structurele hervormingen en verdiepen van de interne markt. Verschillen van inzicht bestaan over de mate waarin het rapport ook een pad moet schetsen voor langjarige ontwikkeling van de EMU. Het kabinet is van mening dat eerst zou moeten worden bezien in hoeverre optimaal benutten van het huidige raamwerk volstaat voor een goed werkende EMU. De verdere Nederlandse positie stond reeds weergegeven in de geannoteerde agenda.

Griekenland

De leden van de SP-fractie lezen dat voor Nederland de naleving van bestaande EMU-afspraken voorop staat, en dat op korte termijn het bestaande raamwerk optimaal benut moet worden. In hoeverre geldt dit uitgangspunt voor de onderhandelingen met Griekenland? Ziet de regering ruimte om af te wijken van de naleving van bestaande afspraken ten gunste van het herstel van de Griekse economie? Zo ja, welke?

Reactie van het kabinet:

In het lopende programma voor Griekenland van de EU en het IMF zijn maatregelen opgenomen die bijdragen aan houdbare overheidsfinanciën, structurele hervormingen en stabiliteit van de financiële sector gericht op het herstel van economische groei. Programmalanden lopen echter niet mee in het Europees Semester en worden niet nog apart getoetst op de vereisten van het stabiliteits- en groeipact, aangezien deze landen vanuit het programma al moeten voldoen aan veelomvattende eisen. Dit is zo afgesproken om dubbele monitoring te voorkomen. Momenteel onderhandelen de instituties (ECB, Europese Commissie en IMF) met de Griekse regering om tot een concrete lijst van maatregelen in de vorm van een aangepaste overeenkomst te komen, conform de afspraken van de Eurogroep van 20 februari jl. De Eurogroep heeft benadrukt dat de nog beschikbare tranche alleen uitgekeerd zal worden na een positief oordeel van de instituties over de implementatie van de vereiste maatregelen en na finaal akkoord van de Eurogroep. Ook in een aangepaste overeenkomst zal bovenstaande systematiek toegepast worden.

TTIP

Interne markt

Voorts lezen de leden van de SP-fractie dat in de ogen van Nederland een goed functionerende interne markt de beste garantie vormt voor groei en banen in de EU. In hoeverre vormt het vrijhandelsakkoord met de VS (TTIP) een bedreiging voor de Europese interne markt, gezien het reële risico dat vrijhandel met de VS ten koste gaat van de handel tussen lidstaten onderling?

Reactie van het kabinet:

De VS is de belangrijkste handelspartner van de EU. Als TTIP er is, zal er inderdaad een handelsverschuiving plaatsvinden, zoals de Europese Commissie zelf eerder ook heeft aangegeven.[1] Echter, op basis van het onderzoek van het Centre for Economic Policy Research is te zien dat deze handelsverschuiving gecompenseerd wordt door handelscreatie en dat TTIP daarmee per saldo een positief effect heeft op de gehele Europese economie.[2] Daarmee is TTIP geen bedreiging voor de Europese interne markt.

Mensenrechten

Een VN-vertegenwoordiger heeft ervoor gepleit de onderhandelingen tussen de EU en de VS over het vrijhandelsverdrag (TTIP) op te schorten omdat het verdrag mogelijk de mensenrechten zou schaden, zo merken de leden van de SP-fractie op. Volgens deze beambte is de vrees dat private geschillenbeslechting de mensenrechten zou ondermijnen gegrond. Hoe oordeelt de regering over deze uitspraken? Deelt de regering de vrees dat private geschillenbeslechting in TTIP de mensenrechten ondermijnt? Hoe beziet de regering de huidige private geschillenbeslechting in het vrijhandelsverdrag tussen Canada en de EU (CETA) vanuit het mensenrechtenperspectief? Is de regering bereid om dit belangrijke onderwerp aan te kaarten tijdens de komende RAZ?

Reactie van het kabinet:

ISDS in TTIP zal de mensenrechten niet ondermijnen. Investeringsbescherming en het daaraan gekoppelde geschillenbeslechtingsmechanisme (ISDS) gaan om basisregels voor de behandeling van buitenlandse investeerders en hun investeringen, zoals wij die ook onder het nationale recht kennen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het recht op een eerlijke en billijke behandeling, non-discriminatoire behandeling en voorwaarden op basis waarvan onteigend mag worden (alleen met gepaste schadevergoeding). Mogelijke betaling van compensatie zal alleen van toepassing zijn indien sprake is van schending van die voorwaarden. Deze waarborgen zorgen ervoor dat een investering niet teniet kan worden gedaan door willekeurig overheidshandelen, maar staan daarbij het introduceren van maatregelen in het publieke belang niet in de weg. Een alternatief geschillenbeslechtingsmechanisme zoals ISDS naast de nationale rechtsgang is van belang, aangezien een eerlijk en onafhankelijk proces in het buitenland niet altijd gegarandeerd is.
Het kabinet heeft wel op basis van onderzoek naar de gevolgen van TTIP (zie brief van 25 juni 2014, Kamerstuk 21 501-02-1397) vastgesteld dat het huidige investeringsbeschermingsbeleid gemoderniseerd en verbeterd moet worden. Een belangrijk onderdeel van Nederlandse voorstellen ter verbetering en vernieuwing van het mechanisme voor investeringsbescherming en ook van het voorstel van de Europese Commissie voor investeringsbescherming in TTIP is het beter garanderen van de beleidsruimte van overheden om maatregelen te nemen in het publieke belang, onder meer ter bescherming van mensenrechten.
Daarnaast dient de geschillenbeslechtingsprocedure transparanter en onafhankelijker te worden en dient oneigenlijk gebruik

[1] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151787.pdf#Explanatory
[2] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

van het systeem voorkomen te worden. In het huidige akkoord met Canada (CETA) zijn hiervoor al duidelijke waarborgen opgenomen. Maatregelen ter bescherming van mensenrechten kunnen dus in CETA niet ondermijnd worden en zullen dit ook in TTIP niet doen.

Macedonië

De leden van de VVD-fractie zijn zeer bezorgd over de politieke situatie en de ongeregeldheden in de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië naar aanleiding van de beschuldigingen aan het adres van enkele kabinetsleden en hooggeplaatste ambtenaren in verband met het toedekken van officiële betrokkenheid bij het overlijden van Martin Neskovski. De leden van de VVD-fractie vragen de Minister om de Kamer te informeren over de situatie ter plaatse. Hoe beoordeelt hij de situatie en kan hij bij deze duiding ook ingaan op de verhouding tot de OHRID-overeenkomsten? Tevens vragen deze leden of de Minister kan aangeven welke rol hij ziet voor de Europese Unie en Nederland. Zou de situatie gevolgen kunnen hebben voor de verstrekking van pre-accessiegelden aan Macedonië en wat betekent de situatie voor de status van kandidaat-lidstaat voor Macedonië?

Tevens vragen de leden van de VVD-fractie op welke wijze de Minister reeds contact heeft gehad met zijn ambtsgenoten over deze kwestie. Welke interventiemogelijkheden heeft de EU en welke heeft Nederland om een escalatie van de situatie in Macedonië te voorkomen? Ten slotte verzoeken de leden van de VVD-fractie de Minister om in te gaan op zijn inzet in dezen voor (en in aanloop naar) deze aankomende Raad Algemene Zaken.

Tot slot willen de leden van de PvdA-fractie hun zorgen uitspreken over de situatie in Macedonië. Zij verwijzen in dit verband naar de heden gestelde schriftelijke vragen van het lid Maij. Indien mogelijk vernemen deze leden graag een eerste reactie van de regering op de gewelddadigheden aldaar. Wat zijn de concrete acties vanuit de EU die hieromtrent de komende dagen zullen plaatsvinden? En op welke wijze verwacht de regering dat de onrust in Macedonië nog een onderwerp van bespreking zal zijn tijdens de RAZ? De leden van de PvdA-fractie willen graag aandringen op initiatieven om te komen tot een vruchtbare dialoog met de regering in Macedonië en het voorkomen van verdere escalatie in het betreffende gebied.

Reactie van het kabinet:

Het kabinet deelt de zorgen die de fracties van de VVD en PvdA uitspreken over de situatie in Macedonië. Het kabinet volgt de ontwikkelingen nauwgezet. Direct na de politieactie van 9 mei jl. in Kumanovo heeft Commissaris Hahn zijn ernstige zorgen uitgesproken over de ontwikkelingen en heeft hij benadrukt dat verdere escalatie moet worden voorkomen, ook met oog op binnenlandse stabiliteit. De Commissie riep regering en oppositie op om de huidige politieke impasse te doorbreken en gezamenlijk een oplossing te vinden voor de fundamentele problemen in Macedonië.

Reeds in april jl. heeft de Raad conclusies aangenomen waarin zij ernstige zorgen uitspreekt over de voortdurende politieke crisis in Macedonië en de vele aantijgingen rond machtsmisbruik die de afgelopen maanden zijn verschenen (waaronder over het overlijden van Martin Neskovski). De Raad riep op tot onafhan-

kelijk en transparant onderzoek naar de beschuldigingen en maande alle partijen tot een spoedige, duurzame oplossing. De verantwoordelijkheid daarvoor berust bij de politieke leiders. Onder andere via het Europees parlement worden momenteel bemiddelingspogingen ondernomen om het vastgelopen politieke proces los te trekken. Het feit dat na de onrusten in Kumanovo alle politieke partijen samenkwamen in de Nationale Veiligheidsraad en dat premier Gruevski enkele wijzigingen heeft doorgevoerd in zijn kabinet stemmen voorzichtig hoopvol, al is er nog een lange weg te gaan.

De situatie in Macedonië vereist derhalve doorlopende aandacht en een actieve rol van o.a. de Commissie. Dat wat in Kumanovo gebeurde, mag zich niet herhalen. De uitvoering van de kaderovereenkomst van Ohrid is al langer een punt van zorg en de gebeurtenissen in Kumanovo tonen aan dat een goede implementatie van de overeenkomst van groot belang blijft. Hoewel de situatie in Macedonië niet op de agenda staat, zal deze naar verwachting wel tijdens deze Raad ter sprake komen. Daarnaast zet Nederland zich in om tijdens de RAZ in juni a.s. een gedegen discussie te voeren over de ontwikkelingen. Dit mede vanwege het belang dat het kabinet hecht aan democratie, rechtsstaat en fundamentele vrijheden in het toetredingsproces en de grote Nederlandse inzet in Macedonië en de regio ten aanzien van rechtstaatsontwikkeling.

De nieuwe IPA-verordening kent een prestatiebeloning bij goede vooruitgang, evenals de mogelijkheid van reallocatie van fondsen wanneer voortgang achterblijft, maar eventuele gevolgen voor de pre-accessiemiddelen zijn op dit moment niet aan de orde. Het eerste formele weegmoment hiervoor komt in 2017. Een groot deel van deze middelen gaat bovendien naar belangrijke sectoren als de rechtsstaat en goed bestuur, waarvoor korting juist niet in de rede ligt. Tevens is nu niet het moment vooruit te lopen op eventuele gevolgen voor de conclusies en aanbevelingen van de Commissie in het jaarlijkse uitbreidingspakket. Het belangrijkste is nu te voorkomen dat de situatie escaleert, een oplossing te vinden voor de politieke crisis en de aandacht in Macedonië weer te richten op het hervormingsproces.

Uitslag Britse Verkiezingen

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de uitslag van de Britse Lagerhuisverkiezingen en het behalen van een absolute meerderheid door de Conservatieve Partij. Kan de Minister aangeven wat de gevolgen van de Britse verkiezingen zijn ten aanzien van de Europese Unie? Hoe beoordeelt de Minister de gevolgen van deze uitkomst voor Nederland? Is de Minister het met de VVD eens dat het van groot belang is dat het Verenigd Koninkrijk onderdeel blijft van de Europese Unie? Kan de Minister aangeven hoe het kabinet wil omgaan met deze situatie en welke stappen zij hierin ziet?

Reactie van het kabinet:

Wat de exacte gevolgen van de uitslag van de Britse Lagerhuisverkiezingen voor de Europese Unie zijn, is op dit moment nog onduidelijk. De Conservatieve Partij heeft in de aanloop naar de verkiezingen een «EU-referendum» aangekondigd na een heronderhandeling over de relatie tussen het VK en de EU. Het is aan de nieuwe Britse regering om zijn wensen en voornemens op dit

punt de komende periode te concretiseren. Dat is op het moment van schrijven nog niet gebeurd. Aan de hand daarvan zal op Europees niveau worden besproken hoe deze discussie het best kan worden vervolgd.

Als de nieuwe Britse regering het komende jaar onderhandelingen wil starten over de relatie van het VK met de EU, zal dit van invloed zijn op het Nederlandse voorzitterschap van de EU. De mate waarin hangt onder andere af van de inhoudelijke wensen van de Britse regering, de wijze waarop en het forum waarin binnen de Europese Unie de onderhandelingen zullen plaatsvinden evenals de timing van een eventueel referendum. Over deze aspecten is nu nog veel onduidelijkheid.

Het kabinet acht het in het politiek en economisch belang van de EU, het VK en Nederland dat het VK lid blijft van de EU. De nieuwe Britse regering is nu evenwel aan zet om de eigen wensen ten aanzien van EU-hervorming te concretiseren en daarover op Europees niveau het gesprek aan te gaan.
Het kabinet staat open voor een constructieve dialoog om de EU sterker te maken. Het is daarbij ook duidelijk dat we inhoudelijk op een aantal belangrijke punten met de Britten van mening verschillen. Zo is het kabinet geen voorstander van verdragswijziging en tegen aantasting van fundamentele vrijheden zoals het vrij verkeer van personen.

Hongarije

De Hongaarse premier Orban heeft gesuggereerd de vraag te willen opwerpen of de doodstraf opnieuw ingevoerd moet worden in zijn land, zo vernamen de leden van de SP-fractie met. EU-commissaris Timmermans heeft in een reactie te gezegd dat het opnieuw invoeren van de doodstraf in Hongarije zou indruisen tegen de fundamentele waarden van de EU. Kan de regering aangeven om welke fundamentele waarden, vastgelegd in welke verdragen, het gaat? Wat zou de consequentie zijn indien Orban de vraag alsnog zou opwerpen? Welke sancties heeft de EU tot haar beschikking indien iets dergelijks zich voor zou doen? Op welke wijze wordt er momenteel met Orban gesproken over deze kwestie?

Reactie van het kabinet:

In het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt verwezen naar de fundamentele waarden van de EU. In artikel 2 is bepaald dat de Unie berust op gemeenschappelijke waarden, waaronder eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten. Artikel 6 van dit Verdrag verwijst daarnaast naar de rechten, vrijheden en beginselen die zijn vastgelegd in het Handvest van de grondrechten van de EU. Artikel 2 (2) van het Handvest bepaalt dat: «niemand wordt tot de doodstraf veroordeeld of terechtgesteld».

Het opnieuw invoeren van de doodstraf zou indruisen tegen meerdere van deze fundamentele waarden. Indien de Hongaarse regering haar intenties zou doorzetten, zou dat onherroepelijk moeten leiden tot een stevige reactie van de EU.

In een dergelijk geval, wanneer er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van de fundamentele waarden door een lidstaat kan de Raad als uiterste maatregel besluiten tot schorsing van bepaalde rechten van deze lidstaat, met inbegrip

van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van die lidstaat in de Raad.

Na de uitlatingen van de Hongaarse premier Orban, heeft de Commissie de Hongaarse autoriteiten benaderd. De Commissie zegt de verzekering te hebben gekregen van Hongarije dat er geen intentie is om doodstraf weer in te voeren. Daarnaast gaf de Commissie aan direct actie ondernemen als dit wel gebeurt. Vorig jaar maart presenteerde de Commissie een nieuw kader om een doeltreffende en samenhangende bescherming van de rechtsstaat in alle lidstaten te waarborgen. Het kader omschrijft het proces om te komen tot een gestructureerde uitwisseling met de desbetreffende lidstaat om de bedreigingen van de rechtsstaat op effectieve wijze aan te pakken.

Mede op initiatief van Nederland, hebben de Raad en de EU-lidstaten op 16 december 2014 conclusies aangenomen waarin de Raad haar rol onderstreept op het terrein van de rechtsstaat. Deze conclusies voorzien in een jaarlijkse dialoog in de Raad Algemene Zaken, met de mogelijkheid van eventuele aanvullende thematische discussies.

Minister Koenders heeft tijdens zijn Europa-toespraak op 20 maart jl. op de Universiteit Leiden zijn zorgen geuit over de rechtsstatelijkheidsontwikkelingen in Hongarije. Ook bilateraal spreekt Nederland geregeld met Europese lidstaten over het naleven en waarborgen van Europese regels en waarden; dit geldt ook voor Hongarije. Bij toekomstige gelegenheden zal dit niet anders zijn.

Portugal

De Portugese regering gaat mogelijk een wet indienen waarbij er bepaald wordt hoe de media verslag mag gaan doen over de parlementsverkiezingen van komend najaar – een vorm van onwenselijke censuur, of op zijn minst politieke sturing, zo constateren de leden van de SP-fractie. Kan de regering deze berichtgeving bevestigen? Hoe oordeelt zij over het plan van de Portugese regering? Is zij bereid om deze controversiële wet te agenderen tijdens de komende RAZ?

Reactie van het kabinet:

Een wetsvoorstel over verslaggeving rond verkiezingen is van de baan, omdat de voorgestelde tekst ervan te omstreden was.